

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Štajerskim Slovincem.

(Dr. Jož. Vošnjak, državni poslanec.)

Šestoletnica, katero letos obhajajo notranje-avstrijske dežele, v katerih prebiva večina Slovencev, bode slovenskemu narodu ne samo prijetni povod, svojemu preljubljenemu vladarju skazati neomahljivo zvestobo in udanost, ampak mu bode prvokrat omogočila, pred vsem svetom pokazati, da od Spielfelda do Adrije je zemlja slovenska.

Na Kranjskem, kjer so vsi občinski odbori od glavnega mesta ljubljanskega do poslednje vasi narodni in kjer je, izvzemši Kočevsko, cela dežela slovenska, se ne dá zatajiti ali umetno zakrivati narodnosti značaj.

Na Štajerskem razmere niso tako ugodne. V mestih prevlada še zmirom nemški ali bolje rečeno nemškutarski element s fanatično-nemškovalnimi župani, le večina okrajnih zastopov in odbori kmetskih občin so slovenski. A ravno v kmetskih občinah in slovenskih trgih prebiva nad 400.000 Slovencev in taka množina se ne da prezirati, tem manj, ker so Slovenci od nekdanj najzvestejši Avstrijci in bodo prihiteli od vseh strani in najdaljše vasi, da vidijo in v obličje spoznajo svojega cesarja in gospoda.

„Slovensko društvo“ v Mariboru je vže pri dveh shodih, v Celji in v Šoštanji, dobilo nalog preskrbeti, da bodo Slovenci dostojno praznovali šeststoletnico. Tačas še ni bilo znano, ali se bode cesar zvnaj Gradca mudil še v katerem drugem kraju na spodnjem Štajerskem. Zdaj pa se vé, da cesar ne gre naravnost iz Gradca v Ljubljano, ampak da mej potom ustavi v Mariboru, v Ptuji, v Slovenski Bistrici, kjer si hoče ogledati vojaške postaje, in v Celji. Tudi v Spielfeldu bo izstopil, da se pelje v Strass in morda v Radgono, v Pragskem pa na ogrsko progo v Ptuj. Iz postaje slovensko-bistriske se pelje v mestice; najbrže bo vlak postal za trenotek v Poličanah, v Laškem trgu

in gotovo na Zidanem mostu. Štajerski Slovenci bodo tedaj imeli na mnogih krajih priliko pozdravljati svojega vladarja.

„Slovensko društvo“ pa bi imelo pretežno nalogo, ko bi moralo samo skrbeti za dostojno udeležbo Slovencev na vseh teh krajih. Treba je, da se povsod postavijo lokalni odbori, kateri imajo pred vsem skrbeti, da se pri predstavah Slovenci ne prezirajo.

Cesar pride v torek 10. julija proti večeru v Ljubljano. Za Štajersko ni še znano, koliko časa se misli muditi v vsacem kraju. Najbrže bo 9. julija v Mariboru, v Ptuji, 10. v Slovenski Bistrici in v Celji, kjer ostane gotovo več ur, ker si bo tudi ogledal črarično cinkovo tovarno. V vseh krajih, kjer se cesar ustavi, vzprejme zastopnike duhovništva, državnih in avtonomnih oblastij, potem razna društva, na primer: gospodarska, dobrodelna, sploh vsa razun politiških, obiskuje navadno šole in cerkev in pregleduje vojake.

V Spielfeldu se bo zbiralo ljudstvo iz vseh sosednjih župnij, nemških in slovenskih, z duhovenstvom, učiteljstvom in šolsko mladino. Tjakaj spadajo vse župnije in šole do Pesnice.

V Mariboru utegne cesar prenočevati. Prebivalci mariborskega, sv. lenarskega, slovenjegraškega in marenberškega okraja se bodo sprejema v Mariboru udeleževali. V Pragskem je središče za občine iz polja in nekatere pod Pohorjem: Fram, Zgornja in Spodnja Polskava. Na slovenje-bistriškem kolodvoru bode čakalo duhovenstvo s prebivalstvom in šolsko mladino črešnovske in laporske fare, v Slovenske Bistrici pa bo shod za južne Pohorce do Konjice. Ker spadajo Konjice pod okrajno glavarstvo celjsko, bo menda oficijelni sprejem vseh konjiških oblastij v Celji. V Ptuji bo zbirališče za ptujsko in ljutomersko okrajno glavarstvo, v Celji za celjsko s šoštanjskim okrajem, v Zidanem mostu pa za sevniški in breški okraj.

Iz tega načrta se vidi, kje bo treba lokalnih odborov in kje se ima zbirati ljudstvo vsakega okraja. Povsod bodo tisočerni slava in živio klici kazali cesarju, kako srčno udani da so Slovenci Njemu in Njegovej preslavnej rodbini, kako srečne se čutijo, da mu morejo izjaviti svojo hvaležnost in popolno zaupanje v njegovo očetovsko skrb za vse narode. —

Slovenski poslanci pa šolska postava.

Zavoljo šolske postave, ki je bila l. 1869 od nemških liberalcev sklenjena in zavoljo katere bilo je uže toliko plačevanja, godrnjanja in prepirov, pride še ta teden v državnem zboru do živahnih razgovorov in velevažnega glasovanja. Nemški kmetje na Štajerskem, spodnje in gornje Avstrijskem, Salcburškem, Tirolskem in Predarl-skem izvolili so skoraj same konservativne može v poslance za državni zbor. Tem so pri volitvah naložili, naj jim bremena in stroške in sitnobe olajšajo, katerih jim nalaga 8letno šolanje otrok, katero zaukazuje liberalna šolska postava, zlasti pa naj se da ljudskim šolam verski značaj nazaj, naj se odpravi brezverstvo. Izvoljeni poslanci so se res tega precej poprijeli v državnem zboru.

Toda nekaj je ministerstvo naučno nasprotovalo, največ pa liberalna večina v gosposkej zbornici.

Po časi se je minister Stremajer vendar pobral z ministerskega sedeža. V gosposko zbornico pa je polagoma minister grof Taaffe pozval tolike konservativnih gospodov, da so tudi tam liberalni Schmerlingovci smuknili v manjšino.

Po tako nadelanej poti bilo je mogoče spraviti skupaj večino za preuredbo šolske postave. Delo je v roke vzela vlada in podpirala tako, da so preuredbe sprejete v obeh zbornicah za prvi začetek. Vendar zadujo besedo ima še zbornica poslancev. Sedaj se mora cela ta šolska borba dokončati in završiti ali proti kmetom ali njim po željah.

Naši slovenski poslanci so uže javno svojim volilcem izrekli, da bodo glasovali nemškim konservativcem v pomoč in za od gosposke zbornice uže sprejete preuredbe in olajšave šolskih bremen.

G. baron Goedel je to storiti obečal jeseni v Slov. Gradci, g. dr. Vošnjak pa letos v Šoštanji. Da je g. Herman enakih mislij, to je uže itak dovolj znano.

Slovenski poslanci pa tukaj zelo lahko glasujejo tako, kakor želijo nemški konservativci. Nagibajo jih namreč v to "najvažnejši uzroki politični in narodni.

Nemški konservativci so vsi cesarju na vsak način in vseskozi zvesti Avstrijani. Oni

ne marajo ne za Bismarka pa ne za njegovega Viljelma, oni poznavaajo le avstrijskega cesarja. Ob enem so verni katoličani in so ravno zavoljo tega radi pravični drugim narodom, tudi Slovanom.

Oni obsojujejo zaničevanje drugih narodov za nemški „šulverein“ nimajo nič peněz in želijo, naj bi se Nemci in Slovani v Avstriji med seboj porazumeli. Totih konservativnih Nemcev poslanci držijo v najvažnejših vprašanjih vselej s Slovenci, Čehi in Poljaci. Vsled tega je mogoče bilo nemške liberalce v manjšino potisniti in marsikaj doseči, kar bi sicer bilo nemogoče: n. pr. postava zoper oderuhe, olajšava vojaške postave, česko vseučilišče itd. Nemški konservativci so toraj najboljši zavezniki in poslanci naši jim toraj sedaj lahko vrnejo, da so Slovanom v korist vže večkrat glasovali.

Na dalje pomislika vredno je, da bi konservativni poslanci ne bili več izvoljeni, če svojim kmetskim volilcem ne prinesejo domov prenarajeno in polajšano šolsko postavo. Brez nemških konservativcev pa so slovanski poslanci preslabi.

Nemški liberalci bi zopet prišli na vrh in potem: joj! Ti bi nas po zgledu kralja Ahaba ne več s palicami ometali, ampak s škorpijoni pretepali.

Na dalje kažejo skušnje, da je 8letno šolstvo Slovincem na Štajerskem in Koroškem na veliko škodo. Pospešuje ponemčevanje. Nemškutarski prvak, celjski Glantschnigg, je predlanskim shodu liberalnih Nemcev v Ptuiji vedeti dal: „če se nima v šolah dalje nemčiti, potem 8letnega šolanja treba ni“. To je dovolj jasno!

Učiteljem bodo preuredbe najmanje kaj predrugačile pač pa zlasti kmetskim ljudem bremena mnogo olajšale. Otroke bodo lahko po 12. letu iz šole jemali, če so uže dovolj podučeni, pa ne bodo več kaznovani. Okrajni glavarji ne bodo več mogli toliko siliti na širjenje starih pa na stavljenje novih učilnic. Na verski nauk in versko vzgojevanje otrok bodo tudi učitelji morali gledati in Judov in luteranov ne bodo več pošiljali kot učitelje katoliške dec. Vse to želi tudi slovenski kmet. Kdor pa hoče svojega otroka po 8 let v šolo pošiljati, slobodno mu! In zato ni opravičeno, da meščani ropotajo v peticijah, prošnjah zoper preuredbo šolske postave in prav abotno je, če Priboldski baron Hakelberg kmetskih podpisov lovi. Gotovo ne vlovi nobenega pametnega, neodvisnega moža. Kajti pametni kmetje uže sami vedo, kde jih čevelj tišči in so to svojim poslancem, dr. Vošnjaku in baronu Goedelnu, tudi uže razlagali.

Slovenski poslanci toraj prav lahko in z mirno vestjo glasujejo z nemškimi konservativci

za potrebne prenapredbe in olajšave v šolskeji postavi.

Gospodarske stvari.

Na kaj morajo kupci deteljnega semena letos posebno paziti.

Znano je, da je lansko leto pridelek semena rudeče ali slovenske detelje zelo slabo se obnesel. Ne le v našem cesarstvu, tudi zvnaj na Nemškem so malo prida deteljnega semena pridelali. Za tega del bodo semenski kupci morda po Amerikanskem semenu segli in tega svojim odbirateljem ponujali in priporočali v nakup. Ali seme Amerikanske detelje se v naših krajih slabo obnese. Košnja take detelje je v drugem in tretjem letu silno pičla.

Kdor si hoče toraj letos deteljnega semena, kar ga je v Evropi pridelanega, dobiti, naj toraj ne gleda preveč na ceno. Rajši par krajcarjev več plačati in kaj zanesljivega kupiti, kakor pa ceneje za slabo blago denar zametavati. Tudi po večji kaljivnosti Amerikanskega semena se kupec ne sme dati premotiti. Letos bode kaljivnost semena amerikanske detelje dosti večja od one domačih sort. Mogoče, da doseže 90% med tem ko se bode kaljivnost domače detelje okoli 80% sukala.

Tudi po zvnajnem pogledu se kupec ne sme dati premotiti. Naj je zrno trde in gladke lupine, to ne sme k prenašlemu nakupu vzvabiti. Sicer je res, da je seme, v katerem je veliko sivozelenih ali rujavih zrn zlasti če so ta še nagrbančena, sumljivo in da se je takega semena treba ogibati.

Blago črstve žoltovioličaste barve je seveda najboljše in zaslužuje, da se mu pred drugim prednost daje. Vendar se mora pa tudi v poštev jemati, da je lansko leto mnogo deževalo in tedaj požeto semensko deteljo pogosto zmocilo, da je toraj seme tudi malo manj jasne in lepe barve, vkljub temu pa vendar še lahko dobro kaljivo.

Toraj živa, črstva barva ni za vse skoz in skoz zanesljivo znamenje, da je seme na vsak način dobro.

Dostikrat se primeri, da ima tudi najlepše blago na pogled 30—50% nekaljivih zrn v sebi, ki trda ostanejo in ne poženejo.

Le natančna, stvari primerna preskušnja blaga, kakoršne so v uradih, v katerih se semena preskušavajo, le taka preskušnja je popolnoma zanesljiva. Letos bi se take preskušnje z deteljinim semenom ne smele v nemar puščati od strani tistega, kateri se hoče večje škode obvarovati.

Tudi se je treba pri nakupu podvizati,

kdor noče, da se mu poreče: „Tistim, ki pridejo prekasno, so ostanki dobri“.

Delo v vinogradih med letom.

6. Kolitev. Prva kop, kolitev in prva vezatev (s šibicami) je trojno delo, katero hoče biti zaporedoma ter brez odlašanja opravljeno, kajti v ravno prekopano zemljo da se kol globeje poriniti, da ga potem vihar ne more omajati ali pa podreti, in vezačice, količem za petami, lahko enega pokličejo, ako bi se našla trta brez kola.

Narboljše kolje je mecesnovno, kostanjevo, jesenovo, rožnikovo od mačke; — leskovo in jelovo ni trpežno, hrastovo se na solnci rado usloči. Kol naj bo kratko ošpičen in to na obeh konceh, če je kalan. K nizki trti, zlasti grobanici postavi se nizek kol, k visoki trti visok kol in sicer mimo koreninic, tedaj 1 dm. od trte na gornjo, v strminah pa na dolenjo stran in pa navpik! Tu pa tam rabijo mesto dragega kolja debelo žico ali drat, ki je od stebriča do stebriča napeljana, katere se trta se svojimi viticami oprijemlje. V takih vinogradih je trsje v vrstah nasajeno.

7. Vezatev druga vrši se z namočeno rženo slamo, kadar so mladike že kakih 5 dm. dolge. Po potrebi veže se tudi še v tretjič. Med cvetjem in pa, kadar je grozdje „v moki“, ne daj si med trsjem nobenega posla.

(Dalje prih.)

Telegrafni urad potrebuje za telegraf v južnem Štajerskem in Dalmaciji na leto 2000—4000 telegrafnih štang borovih 7—11 metrov dolgih, 145—170 milimetrov ob zgornjem konci v prerezu debelih. Med Slov. Bistrico in Štormi jih bodo še namakali v bakrenem vitriolu. Ponudbe pismene sprejema c. k. poštno ravnateljstvo v Gradci do 10. maja t. l.

Sejmi. 16. aprila Kozje, 19. aprila Gradec. 20. aprila sv. Ilj pri Slov. Gradci.

Dopisi.

Iz Konjic. (V olitev v okrajni zastop.) Dne 10. marca imela je kmetska skupina volitev v okrajni zastop. Pri volitvi ste se razločevale dve stranki: Narodna in liberalna. Narodna stranka se je v hiši g. Družkoviča sešla, 10 kandidatov postavila. In ti so bili: Peter Dobnik, Janez Rudolf, Martin Vivot, Rok Črešnar, Matija Jurše, Juri Zorko, Jernej Gradišnik, Matija Fijauš, Juri Leskovar in Franc Koprivnik. Vodili so nas č. g. Anton Slatinšek iz št. Jungerte, in tudi vsega spoštovanja vredni g. Dr. Anton Prus, ker so še celo svojega pisarja dali, da nam je listke hitreje ko mogoče ponatisnil, ker nam je že

čas kratek hodil. Tako smo potem vsak s svojim listom šli na volišče, pa smo že volitev v komisijon zamudili, in je uže liberalna stranka za mizo sedela. Sicer nam pa ta zamuda nič ni škodovala, ker smo tako še celo od one stranke imeli svojega moža v komisijonu in ob enem smo tudi bili popolnoma zložni. Na tanko ob 10 uri začela se je volitev in primerilo se je, da je liberalna stranka koj od začetka blizo 20 glasov imela. Mislili so vže, da je zmaga jihova. Ali prevarili so se, takoj se je zasuknil drugi veter, in pride narodna stranka na vrsto in zaporedoma zložno volila, in ker so vsi stanoviti ostali, se ni ne eden gori imenovanih kandidatov poizgubil.

Po dokončani volitvi je g. župan Jarnej Gradišnik svojo besedo povzdignil rekoč: možje, nisem hotel več v okrajnem zastopu biti, pa na prigovarjanje volilcev sem zopet nastopil, pa to rečem gospodje, ako ste Nemci, bodite Nemci, ako ste pa Slovenci, bodimo popolnoma Slovenci na slovenskih tleh. Kaj mislite, dragi bralci, kak odgovor da je na to bil! Za „Pohorce“ so nas imeli. Same jeze in sovraštva do nas, niso vedeli potem družega kakor psovati in grditi nas, za kar smo se jim le smejali. Najhujši bil je Loški Ludvik Müller, pa le naj psujejo nas. Novo izvoljeni zastopniki so same poštene duše pravični in zvesti Slovincem. Ravno zato smo jim zaupanje dali. Nemčurji ne zaslužijo nobenega. Kdo in od kod pa je Müller? „Pohorec“ ni, iz Krajne tudi ni, slovenski domoljub tudi ni. S svojimi stariši je iz nemškega „Reicha“ privandral, in je silno zagrizen sovražnik Slovencev. Ravno zato smo pa njega in privržence iz okrajnega zastopa izbacnili. Nikdar več ne smejo na konja vplezati in v okrajni zastop prihajati. V terški skupini se je dne 8. in 9. marca strašansko zoper Dr. Antona Prusa agitiralo pa vendar je bil izvoljen in ko bi ne bil izvoljen, pa bi ga kmetske skupine izvolile. Tako upamo, da bode naš okrajni zastop po časi popolnoma naroden in slovensk, kar vsak rodoljub iz srca želi! Bog daj.

Kmet slovenski.

Od Malenedelje. (Slabo vreme — celjski lisjak — učitelj). Komaj smo se grdega vremena znebili pa ga zopet imamo. Delo povsod zaostaja, v goricah pa na polji. Kaže toraj na pozno leto. Celjski „lisjak“ ali „papir prijatelj“ pač ne ve, kaj pisari o slovenskih posojilnicah. Za božjo voljo gospod Glančnik, li ste tako nevedni ali tako neumni, da še kmeta za tako preprostega imate, kakor da bi on ne znal iz svojega lastnega prepričanja ali se posojilnice brigajo kaj za kmeta ali ne. Ali menda ni resnično, da se od časa, ko so nastale posojilnice, menje kmetov od nemških „Sparkass“ na boben devlje? Ne mislite g. Glančnik, da je kmet tako neumen, kakor vaš sinek

„kmečki prijatelj na papirji“. Najbolj pa menda vas in vaše črne nemškutarske pristase še bodejo slovenske menjice, zavoljo katerih ste slobodno brez skrbij za nas kmete, — ker mi kmetje smo brez lisjačkega poduka itak zadosti o posojilnicah poučeni. Končno še imam omeniti, da nas je vrli gospod nadučitelj Srečko Pirc zapustil zavoljo vednega „špikanja“ od neke strani, ter se preselil v trg Veržej. S tem gospodom izgubi naša fara ne samo vrlega in v svoji stroki veččega učitelja marveč narodnega moža poštenjaka. Naj mu bode s tem cele naše fare očitna zahvala izrečena.

Božič Tonč.

Iz Špitaliča. (Kmetske zadeve. — Razne stvari.) Da kmetski stan leto za leto propada, to niso krive samo slabe letine, marveč tudi mnogo družih vzrokov. Eden teh vzrokov je gotovo ta, da kmet ne more svojih pridelkov, ali celo ne, ali pa po silno slabi ceni prodati; posebno kar zadeva vinogradni pridelek. Celó leto se vbogi kmetič trudi in upanje stavi na svoj vinograd, da ga bode v jeseni vsaj deloma „rešil“ Ali kaj pomaga potem, ako mu Bog milostno res podari nekaj veder vina, ker ga pa prodati ne more; ako je pa vendar tako „srečen“ da ga proda za kakih 13—15 gld. polovnjak (kakor je lani pri nas bilo) pa mora prehoditi svojih deset far, predno ga izpeča. Marsikteri kmet pa svoje vino doma popije, nemogoč ga prodati, ali pa rajši da bi ga „šenkal“, a denar za obresti, davek in druge stvari pa naj vzame potem če ima kje? Ako je pa potem primoran, svojo živino do naslednjega repa prodati, tedaj je uže „ta zadnja“. zakaj živinoreja je gotovo prva podlaga kmetijstvu. Kaj pa je vzrok tako slabi ceni vinstva? Gotovo nesrečno žganje pa umetno narejeno vino ali „kunstwein“. Poglejmo: krčme, v katerih se vino toči, so večjidel prazne, a tiste „kamre“ ali žganjarije, so skoro pa vsaki dan natlačene kmetskega ljudstva, katero pri kupici „šnopsa“ telesno in duševno hira in — umira. O mnogokrat se pa žalostno prigodi, da nesrečni „šnopsar“ domov idoč, nezaveden v kaki luži zaspi in kje se prebudi? — v peklenskem breznu! In ako pomislimo dalje, koliko se narejenega vina po mestih in trgih iztoči — čeravno, je sicer postava zoper ponarejanje vina, ali kaj pomaga, le na papirji — potem ni čuda, da je naravno vino skoro čisto svojo ceno zgubilo. Ako bi torej vlada hotela djansko kmetskemu stanu pomagati, bi bil to eden prvih pripomočkov, da bi strogo prepovedala vse žganjarije in tudi vsako ponarejanje vina. Še nekoliko o tukajšnjih razmerah. Dne 18. marca je bil za našo občino Tolstivrh enoglasno zopet izvoljen dosedajni narodni župan J. Zorko. Upamo, da bode, kakor do sedaj, tudi v prihodnje slovensko uradoval ter

neustrašeno stal na strani Slovencev. — Tudi srenjski odbor in krajni šolski svet z načelnikom vred šteje same poštene, narodne može. Naj javno torej izrečem, da naša fara sme ponosna biti, ker šteje precejšnje stevilo narodnozavedenih domoljubov a k večjemu bi se utegnil najti le eden — nemčur. Naj še to omenim, da tukaj beremo veliko število časnikov, kateri romajo od enega čitatelja do drugega, ker si vsak svojih ne more naročiti. Srčno zahvalo pa moramo izreči g. dr. Prusu v Konjicah, ki nam blagovoljno posojuje „Slov. Narod“ in „Südst. Post“. — Tukajšnji poštteni kmet J. Kukovič je bil zbog male bolezni dobil zdravila od Konjiške „šintnerce“; ali ko jih je nekaj povžil, je kmalu izdihnil svojo dušo; vsled tega so ga zdravniki raztelesili in, kakor sem slišal, nekaj znotrajnega mesá z zdravili vred v Gradec poslali, a „šintnerco“ pa zaprli. Ali bo kriva spoznana ali ne, to še ne vemo.

—k—

Iz Dobrne. V tretji letošnji skupščini kmetijske podpodružnice je oskrbnik posestva Lemberg, gosp. Kraner, razlagal o cepljenji ali požlahtnovanji dreves. Besedam sledilo je vmes razkazovanje, praktični poskusi. Med ostalim je govornik povdarjal način, kako smo doslej navadno cepili, to je: v sklad. Toto cepljenje je odsvetoval kot za drevo najbolj nevarno, ker ga najhuje rani. Namesto tega je priporočal priprosto cepljenje v žleb. Z nožem se namreč cepič dvakrat zareže v dolgosti 2 in pol centimetra ali 1 palca, da se dobi podoba trivoglata zagvozde. V isti dolgosti se zareže divjak odspodaj navzgor tako, da se prireza cepičeva prilega v zarezo divjakovo ter jo povsod napolni. Na tretjej nezarezane strani cepičevej naj bode eno oko ali popek. Pri obvezovanji moramo paziti, da tisto oko ostane nezakrito, nezamašeno, nezadelano; motvozič, s katerim je cepič k divjaku vtrjen, naj se ovija nad in pod omenjenim očesom, katero naj izmed zavoja moli, luka, gleda. Zakaj? Če bi se zgornji del cepiča posušil ali kakor si bodi oškodoval, ostane vsaj spodnje oko celo in zdravo. Sklepoma je razlagal številnim poslušalcem in na srce pokladal, kako da sadjerejec ne sme drevesa pustiti samemu sebi, marveč ga mora obrezavati, snažiti, gnojiti, — oskrbovati.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar uže nekaj časa boleha v trebuhu, vendar sprejemajo prošnike, med temi je bil slovensk kmet iz Kranjskega, ki je za odpust edinega sina od vojaščine prosil. Hotel je nemški govoriti pa ker ni gladko šlo, nagovorijo ga cesar prijazno slovenski, in sedaj razloži slovenski svoje želje.

Želeti bilo bi, da bi tudi jihovi namestniki toliko slovenski znali. Cesarica je odpotovala na Nemško. Čehe in Dalmatince je razburil ukaz generalov Filipoviča in Jovanoviča, prvi je vsem oficirjem prepovedal tudi doma česki pogovarjati se, drugi pa je uvedel nemško uradovanje v Dalmaciji, kder prebivajo sami Hrvati zraven pešice Italijanov. — V državnem zboru so dvakrat liberalci dobili večino, ker še naših poslancev ni bilo vseh na Dunaji. V svojem veselji pa niso vedeli, kaj bi počeli in so tako samo nekaj českih prošenj za boljše nastavljenje kupčijskih zbornic vrgli pod klop in šolsko postavo za par dni zavlekli. Sedaj je zopet zadosti naših poslancev vkup in liberalna nebesa zopet zaprta. — Koroški poslanec in suk-njar Vetrinjski, ponemčeni Moro in slovenski odpadnik Matschnigg pa dva župana Seebacherja rogovilijo okolo Celovca, snujejo shode in rohnijo na Slovence: češ da ti „verstehen nur windisch, slovenisch aber nicht, kar je ravno tako pametno, kakor če bi rekli: Nemec razume samo švabski, nemški pa ne. — Kranjski nemškutarski zbor umira, ne bode več sklican in volitve bodo bržčas meseca maja. — V Linci so zmagali pri volitvah za mesto v 3. razredu prvokrat konservativci. — Morivci plem. Majlatha so baje njegov huzar Bereč, nek Piloty, Javor in Sponga. Prvi trije so zaprti, obstal pa ni nobeden nič; Sponga pa je pete odnesel, iščejo ga povsod pa najti ga ne morejo. — Karlovački srbski patrijarh Angjelič je srbskemu ministru na ljubo podelil Mraoviču škofskemu posvečenje, da zamore postati v Belgradu nadškof namesto izgnanega prejšnjega glavarja srbske cerkve v Srbiji. — V Bosno in Hercegovine je moralo iz Olomuca 200 mož od ženijskega regimenta. Julija meseca smejo zadnji rezervisti domov.

Vnanje države. Francozi se strahovito orožajo, še deco šolsko vadijo v orožji, Pariz je tako daleč na okrog s šancami obdan, da je treba $\frac{1}{2}$ milijona vojakov za popolno obkolenje. Ob enem so Francozi nezadovoljni s svo politiko in toraj se sosedu uže bojijo nagle vojske. Bismark se je toraj pogrozil, rekoč, da udari z Avstrijo in Italijo vred na nje, če se ganejo. To je dalo povod, da sedaj povsod govorijo o nekšnej tajnej zvezi Nemčije, Avstrije in Italije proti Francozom. — Ruski car pojde 19. maja v Moskvo h kronanju in ostane tam do 12. junija. Slavni general Gurko pravi v neke spomenici, da za južno Rusijo največja nesreča so Judje, te je treba izgnati, ako se hoče narod rešiti. — Italijanski kralj name-rava potovati v Berolin k nemškemu cesarju. — Španskemu kralju so na vrt pognali bombo, ki pa k sreči ni razletela. — Na Angleškem so prejeli mnogo irskih zarotnikov. Imeli so veliko dinamita shranjenega, ter so res name-

ravali mesta uničevati. V največji nevarnosti bil je London, Liverpool, Birmingham in Manchester. Iz Amerike dohaja vedno več takšnih drznih zarotnikov. Prebivalstvo je silno razburjeno, do sedaj bilo je še mogoče zabraniti večjih nesreč. — Portugalcem se dopada kos Afrike in bi ga radi pograbili, pa Angležem to ni po volji. — Na Švicarsko so papež poslali škofa Mermilloda; povsod so Švicarji zadovoljni, samo v Genevi ne. Tukaj so freimaurerji gospodje in so toraj pogrozili se, da škofa takoj zaprejo in pozneje čez mejo našenejo, ako se le v Genevski okrog prikaže. Freimaurer privošči vsem potepuhom in prekucuhom svobodno bivanje na Švicarskej zemlji, le katoliškim mešnikom in škofom ne!

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slovenskem Štajerskem.

(Spisal M. Štekovec.)

I. Po Štajerskem in tudi drugod nahajajo se tu in tam, večjidel zunaj vesnic na kaki samotni trati ali pa ob razpotjih precej visoki stebri iz sivega kamna s križem na vrhu. Večina jih je na štiri ogle; najdeš pa tudi take, kojih spodnji, na močnem podnožji stoječi del je osemoglat, semtertje tudi celo okrogel, zgornji pa štirioglat z dolblino spredaj in malanimi podobami svetnikov ob straneh. Nekteri bolj umetno napravljeni imajo za zgornji del lično kapelico, v njej pa podobo Zveličarja na križi ali Matere božje sedem žalostij. Na prednji strani navadno pod dolblino najdeš zaznamovano letno številko z nekterimi črkami, semtertje tudi kratek napis, ki ti naznanja, kedaj in zakaj je bil ovi spominek postavljen.

Mnogo takih stebrov, ktere ljudstvo sploh le križe imenuje, je v teku let že razpadlo, in tu in tam so prebivalci vesnic postavili na njih mesto lesene križe ali pa majhne kapelice. Pa čim bolj se v naši domovini drobijo in zgubljajo enaki spominki v svoji prvotni obliki, tim bolj zginja izmed ljudstva tudi njih pravi pomen. Ljudje vejo sicer o njih marsikaj povedati. Pravijo, da pri takih križih rado straši in da so videli nekteri o polnoči ondi razne, vmes prav strašne prikazni: črne pse, kojim je ogenj iz ušes in gobca švigal in velikanske pošasti brez glave. Tudi svitle lučice so videli tam migljati, in misleč, da denarji cvetejo, so iskali ondi zaklade. To in še marsikaj druga je videla pri takih križih človeška domišljija; — ali le malo komu je še znano, da so ovi stebri preimenitni ostanki iz onih žalostnih časov, ko je smrt v groznem pomoru davila in klala brez vsakega usmiljenja. Nadgrobní spominki so, kajti pod njimi in okoli njih so pokopane žrtve človeške kuge.

Iz ove žalostne dobe imamo sicer še mnogo drugih spominkov, cerkev, kapel, altarjev in vsakovrstnih slik in podob, ki jih je ljudstvo vsled zaobljub bilo za časa kuge in poznej postavilo Bogu v zahvalo in potemcem v spomin, pa pri vsem tem so dnevi britkosti in božjega obiskovanja vendar le vže vse preveč pozabljeni. Oživiti spomin na nje in vzbuditi pri vernih Slovencih čutila hvaležnosti do Boga, ki den denešnji našo ljubo domovino enakih nevolj milostljivo obvaruje, podam spoštovanim čitateljem in milim rojakom v naslednjem nekoliko črtic o kugi in njenem razsajanji po slov. Štajerskem. *)

I. O kugi sploh.

Izmed mnogoterih občutljivih šib, s kterimi Bog v svoji pravičnosti človeški rod, ki je bil na-nj pozabil, tepe in pot poboljšanja vodi, najstrašnejših ena je pomor ali človeška kuga. Te pošasti prava domovina so vroče jutrove dežele, od koder se je tudi v Evropo pritepla in je ob raznih časih razsajala in morila več ali manj povsod.

Kjerkoli se je prikazala morivka kuga, ondi je bilo joj in gorjé. Pred njo in za njo je šel nepopisljiv, — grozen strah. Misel: „tudi tebe se bo lotila“, je vsakega še tako pogumnega moža prevzela, da se je začel po vseh udih groze tresti, kakor šiba na vodi. To je pa navadno bil tudi vže začetek bolezni in le prehitro so sledila še druga, gotova znamenja kuge. V glavi je začelo hudo trgati, v prsih in med plečami pa tako tiščati in bosti, da ni dalo dihati. K tem bolečinam so se pridružile navadno še silne težave v želodci in trebuhu in vse truplo je v kratkih urah postalo nekako mrtvo in pobito. Kmalu potem so pod pazduhama, za ušesama, na vratu in pod kolenama narastle podolgaste, zelo boleče oteklina, iz kterih so se razvile velike kužne bule. Nekteri so pa namesto teh dobili po celem životu le majhne bele mozole, ki so eno uro potem, ko so bili prav se razvili, očrneli in žgali, ko žareče ogleenje. In med groznimi znotranjimi bolečinami in težavami je v dveh, treh ali k večemu v sedmih dnevih sledila navadno gotova smrt; — le malokdo je ozdravel.

Ova znamenja kuge so bila navadna in tudi najbolj razširjena. V časih pa se je prikazala bolezen še v drugih podobah. Ne le, da je trajala pri enih več dni, pri drugih pa le nekaj ur, — bila so v raznih krajih tudi znamenja zelo različna. Semtertje so se bolni na prsih in glavi krvavo potili, ali so pa imeli tako drisko, da so šla čreva od njih. Nekterim so

*) O kugi je spisal dr. R. Peinlich precej obširno knjigo: „Geschichte der Pest in Steiermark“, iz ktere se je za ovi sestavek marsikaj porabilo. Drugi viri, ki jih je pisatelj še porabil, bodo na dotičnih mestih zaznamovani. —

noge do kolen zegnile in odpadle, drugi pa so padali, kakor da bi jih bila strela zadela. Znano je tudi, da so po nekterih krajih ljudje umrli od hudega kihanja, zato rečemo, če se komu kihne, še dendenes: Bog pomagaj! Pa naj so bile podobe, v katerih se je kuga prikazala, še tako različne, je vendar povsod imela tisti konec — smrt in je mrliča zaznamovala vsikdar enako grdo. Komaj je namreč duša bila zapustila truplo, postalo je truplo modro (plavo), večkrat tudi celo črno. Zato so ljudje imenovali kugo semtertje tudi „črno smrt“.

(Dalje prih.)

Smešnica 15. Spomladi pride kmet v hlev in hoče svojega konja opraviti, da bi šel z njim orat, ali kljuse leži crknjeno na tleh. — „Seve da“, reče kmet — „tako je pač dobro konj biti, vso zimo nič delati, kakor samo jesti, na spomlad, ko je treba na polje, pa cerkniti!“

Razne stvari.

(Svitli cesar) so za novo šolo pri sv. Duhu na Ščavnici darovali 100 fl.

(V Rečici) so za požarno brambo izvoljeni odborniki: Majer, načelnik, Turnšek, namestnik, Dobovišek, vodja plezalcev, Mlinar njegov namestnik, Trček, vodja brizgalcev, Rozenstein, njegov namestnik, Jurca, vodja varhov, Mokrin, namestnik. Društvo šteje 29 izvrševalnih in 9 podpornih udov.

(Nesrečen rezni stol) ima baron Puthon v Zalogu pri Celji; enemu delavcu je l. 1869 odtrgal levico, nedavno hlapcu Kaču desnico.

(Mrtvega našli) so v Krumbahu za Ivnikom kovača Gerolda.

(Na stezi ubili) iz Pribolda v Trbovlje so fantje Peter, Franc in Jožef Pintar drvarja M. Valantiča.

(Za Slomšekovo nagrado) darovali so gospodje: dr. Čuček 2 fl., dr. Ploj 2 fl., Jož. Kukovec, poslanec 1 fl., Kaukler 1 fl., dr. Žižek 2 fl., dr. Ferjančič 2 fl., Aleksander Sovič 2 fl., dr. Jurtela 3 fl., dr. Gregorič 2 fl., trgovec J. Mikl 1 fl., trgovec Jurca 2 fl., c. kr. pristav Klobučar 1 fl., dr. Gross 1 fl. Lepa hvala. J. Žiher.

(Zgornje-Savinjska posojilnica v Mozirji darovala je šolama v Rečici in Nazaretu, vsakej po 20 fl. za uboge šolarje. Javno zahvalo izrekata Franc Zolgar, nadučitelj in Norbert Gregel, učitelj.

(G. Karol Šket) je postal podučitelj na fantovskeji šoli v Mariboru.

(Verska malomarnost). Po sedanjih mestih najdemo povsod veliko ljudi, na Dunaji na primer v teatrih, v menažerijah pri ofih in medvedih, v kavarnah in krčmah, a v cerkvah najmanjše.

(Čitalnico) snujejo v Šmariji pri Jelšah.

(Od sv. Duha pri Lučanah) se nam piše, da je 14letni fantič poslovivši se od šole spričevalo takoj v veži raztrgal, ker so mu baje starši tako storiti zaukazali. Takšno napeljevanje v nehvaležnost je graje vredno.

(Požar.) Poštarju g. Fr. Mariniču pri sv. Urbanu nad Ptujem pogorel je 4. t. m. hlev s škednjem vred do tal.

(Slovenski regiment št. 87) dobil je prvega lastnika preimenitnega. Lastnik je namreč knez Hohenlohe Schillingsfürst, najvišji dvorni mojster.

(Železniški čuvaj) pri Slov. Bistrici je nabito puško imel v goši nastavljeno za zajce in lisjake. Deklica Marija Zidarjeva pride v gošo, puška se sproži in deklico obstreli na bedru. Ranjeno so v Maribor spravili v bolnišnico.

(Občina Ponikva) sklenola je slovenski uradovati.

(Konjiška davkarija) rešuje slovenske vloge nemški.

(Klobučar g. Bohinc) v Brašlovcah nam je doposlal zoper svoje nasprotnike takov odgovor, da bi mu naložil par tožeb na rame. Zato ga nismo porabiti mogli.

(V narodni odbor) so za okrajni zastop Šoštanjski izvoljeni: F. Skubie, načelnik, dr. Lipold, J. Vošnjak, M. Sajnik, M. Golob, J. Stropnik, Fr. Steblovnik, odborniki, za Vranski pa: č. g. Jak. Bohinc, načelnik, Musi, namestnik, Haupt, Brinovec, Balon, Prislán, Šorn, Šentak, odborniki. Živel! Slava!

(Občina Slivnica) v šmarijskem okraji je poslala državnemu zboru prošnjo za vpeljavo slovenskega jezika v šolah in uradih. Ob enem preklicuje župan podpis na Miheličevi prošnji, katera se mu je od nemškutarskega srenjskega pisarja bila vrinila v podpis. Občinski odbor izraža svojo največjo nezadovoljnost nad tem, da se čisto nepoklicani ljudje, kakor je Mihelelitsch, mešajo v slovenske zadeve.

(Trg Brašlovče) je poslal državnemu zboru prošnjo, da se v volilnem redu za državni zbor uvrsti v skupino mest in trgov. Poslanec g. dr. Vošnjak je prošnjo že izročil poslanski zbornici.

(Občina sv. Martin) v Rožni dolini je sklenila prošnjo do državnega zbora, da naj sprejme spremembe šolske postave ter poslala prošnjo g. poslancu dr. Vošnjaku, ki jo je izročil poslanski zbornici.

(Otroci samomorivci) V Pragi se je dijak nižjih šol ustrelil, ker je slabo spričevalo prejel.

Dražbe. 20. aprila: M. Simonič, Selce 2080 fl., sv. Lenart; 21. aprila: Jakob Stancer, Jarenina, 200 fl., Maribor; 27. aprila: Höbling, 750 fl. Mahrenberg.

(Sv. post skruniti) je nevarno. Veliki četrtek je letos brusar Vinko Maffei na Dunaji v neki krčmi začel golaž požirati pa ga je zadušilo; lani na veliki petek je neka kmetica iz Wildona prišla v Gradec, si dala mesa na mizo prinesiti pa ga ni mogla povžiti, ker jej je kos v grli obtičal in jo usmrtil; veliko soboto letos si ukaže v Gradci nek hlapec konjskega golaža donesti. Na enkrat se zgrudi na tla in ko ga k usmiljenim bratom prinesejo, bil je mrtev.

(Premembe v Lav. škofiji.) Č. g. Janez Cocaj je umrl v Strojni na Koroškem 64 let star č. g. Anton Jaric, župnik v Trebonjem gre v pokoj.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg. Vrečko A. opat 10 fl. (poprej že 150 fl.), Canjker 10 fl., Muha 5 fl. (ustn. in letn. dpl.), Košar Iv. 3 fl.

Loterijne številke:

V Gradci 7. aprila 1883: 30, 1, 14, 18, 41.
Na Dunaji " " 83, 43, 61, 13, 79.
Prihodnje srečkanje: 21. aprila 1883.

Naznanilo.

Ces. kralj. okrajna sodnija v slovenskeji Bistrici naznani, da se bo dne

28. aprila 1883

ob 11. uri predpoldnem v Studenicah in Klečah vino maloletnih Josip Vrecl novih dedičev in sicer blizo 170 hektolitrov od leta 1881 in 1882 proti takojšnji gotovej plači, prostovoljno, dražbeno prodavalo.

C. k. okrajna sodnija Slov. Bistrica
dne 2. aprila 1883.

1—2

Ces. kralj. okrajni sodnik.

Mežnarska-orglarska služba

pri sv. Rupertu nad Laškim z dohodki v prostovoljni pšenični, zmesni, in vinski bernji, ter od fare najetim stanovanjem, je razpisana do 1. majnika t. l. — Prošniku z dobrimi spričali poznanja not se naj oglašijo osebno pri cerkvenem predstojništvu Sv. Ruperta. 2—2

2—3

Ponudba.

Lep zidan hram se prodaja iz proste roke, pri sv. Urbanu blizu Ptujja. Hram je blizu cerkve in ugoden za vsakojako trgovstvo. Zraven je tudi lep vrt, sadonosnik, gorica in log. — Več se poišve pri Jož. Reišlnu pri sv. Urbanu pri Ptujju. Pošta: St. Urban. Pettan.)

Sejem

pri sv. Antonu v Slovenskih goricah bode 28. aprila 1883. Povabljeni so kupci in prodajalci.

1—2

V najem

dajem mojo **gostilno in mesarijo** pri Mali nedelji (Kleinsonntag) z njivami vred ali brez njiv. Hram stoji tik cerkve, in je tudi za kramarijo ugoden.

Dr. Gregorič
v Ptujju.

3—3

Livarna,
Badgasse Nr. 9,
blizo sl. cerkve.

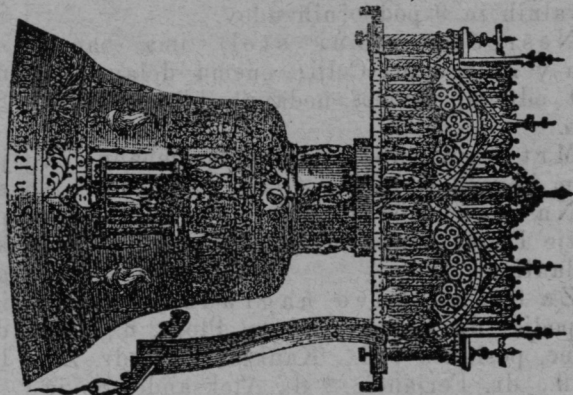

C. kr. privil.

Številnih priznanih
za zlate zvonove
je privedenih za
ogled.

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov
v Mariboru,

zliava posebno izvrstne zvonove in najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pre-gibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli do želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne tise.

Imam tudi harmonična zvonila ali zvončke na prodaj!

3—8